

Šľachtiteľský program plemena nemecká čiernohlavá ovca

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena nemecká čiernohlavá ovca vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť

želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Nemecká čiernohlavá ovca (ďalej len „NC“) je polojemnovlnové kratkovlnové mäsové plemeno. Vzniklo krížením plemien hampshire, oxford down, shropshire a suffolk v rokoch 1870 – 1914. Plemeno sa podieľalo na vzniku francúzskej čiernohlavej, litovskej čiernohlavej a lotyšskej tmavohlavej ovce. V Nemecku je to druhé najrozšírenejšie plemeno a tvorí 18 % zo stavu oviec. Chová sa prevažne v severnej a západnej časti Nemecka. Hlava a nohy sú neovlnené, pokryté srstou čiernohnedej farby. Na hlave je vlnová štica. Hlava je stredne veľká, u baranov oblúkonosá, hrudník je hlboký s dobre klenutými rebrami, plecيا dobré osvalené, chrbát pomerne dlhý, široký a dobre osvalený, zadok široký a dlhý, stehná plné a dobre osvalené. Má silné nie hrubé nohy.

Úžitkové vlastnosti plemena

Na Slovensku sa ovce plemena NČ chovajú iba v jednom chove. Jedná sa o polojemnovlnové mäsové plemeno oviec väčšieho telesného rámca, s výraznými mäsovými znakmi. Vlna je biela, crossbredného typu, sortimentu B/C – C/D (31,1 – 37 μ m), dĺžka vlny 70 – 90 mm, výťažnosť vlny 50 – 55 %. Striž potnej vlny u baranov 4,5 – 5,5 kg, u bahníc 3,5 – 4,0 kg. Plodnosť 140 - 160 %. Veľmi rané plemeno, jahničky je možné pripúšťať pri dobrej výžive vo veku 10 – 12 mesiacov a dosiahnutí živej hmotnosti 45 – 50 kg. Živá hmotnosť bahníc 70 – 80 kg, baranov 90 – 110 kg.

Postup šľachtenia plemena

Šľachtiteľský program bude zameraný na udržanie a zlepšenie genetických vlôh tohto plemena v podmienkach SR. Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba so zámerom zlepšiť produkciu mäsa. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Zo sledovaní ukazovateľov o veľkosti vrhu, priemerných denných prírastkov (ďalej len „PDP“) vo veku 80 - 120 dní a niektorých ukazovateľov zmasilosti (plocha MLT, hrúbka podkožného tuku) sa v budúcnosti na základe nových spôsobov hodnotenia plemenných zvierat cestou odhadu plemennej hodnoty stanoví celková plemenná hodnota. Podmienkou jej spoľahlivosti je presná a spoľahlivá evidencia zvierat, presné merania a kvalitné vedenie databázy kontroly úžitkovosti.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EU.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena nemecká čiernohlavá ovca chovaného v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		nemecká čiernohlavá ovca
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Stredne veľký až veľký telesný rámec, s dlhým a širokým chrbtom, výborne osvalenou lopatkou, chrbtom a zadnými končatinami. • Rané plemeno, odolné a adaptabilné. • Polojemnovlnové plemeno, s bielym rúnom a možným výskytom nežiadúcich pigmentových vlasov. Hlava a končatiny pokryté čiernou krycou srst'ou. • Ovce aj barany bezrohé.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Špecializované plemeno. Mäsový úžitkový typ.
	<i>Chovný cieľ</i>	Mäsový úžitkový typ. Prioritné zameranie: produkcia ťažkých jatočných jahniat a plemenných baranov najmä pre úžitkové kríženie.
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	65 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	75kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	90 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	110 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	85 kg
PDP do 100 dní jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,250 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,300 kg
PDP do 100 dní baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,290 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,320 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	31,1 – 37 μm B/C – C/D
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	150 %
	<i>Chovný cieľ</i>	180 %

*hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne $\frac{2}{3}$ živej hmotnosti bahníc

**uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roku musí mať baran minimálne $\frac{2}{3}$ živej hmotnosti aukčného barana